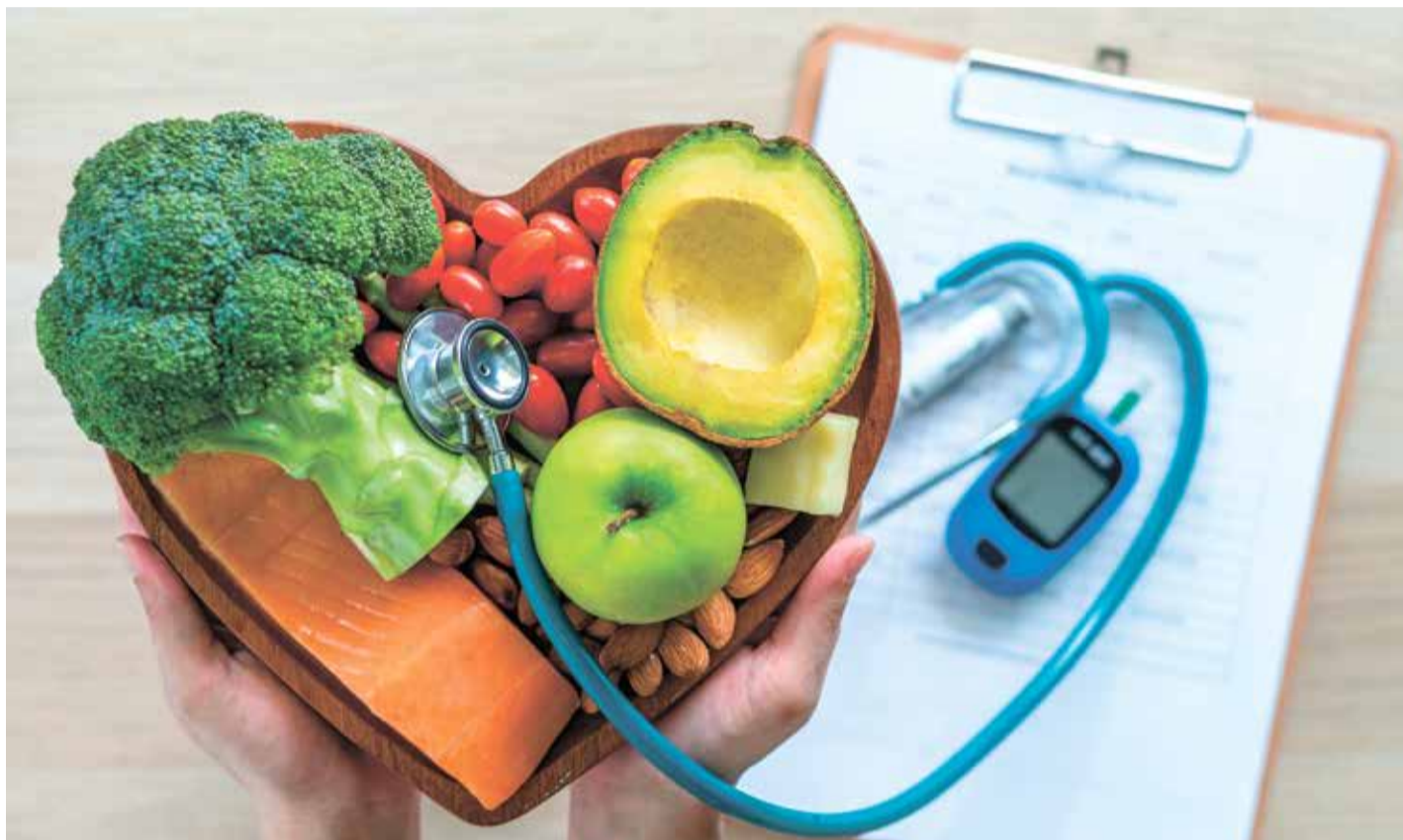

"המהפכה בטיפול בסוכרת, מביאה להגברת המודעות של רופאי הלב לטיפול במחלה"

סוכרת ומחלות לב, מה פשר הקשר וכיצד מטפלים?

ד"ר אסי מילויצקי

צילום: shutterstock

סוכרת מסוג 2 או סוכרת מבוגרים, מוכרת מזה זמן כמגיפה בריאותית של העולם המערבי. היא מלווה לעתים קרובות ב"תסמונת המטבולית", הכוללת השמנה, לחץ-דם גבוה, עליה ברמת השוקניות בדם ("הכולסטרול הרע"), וערכים נמוכים של "כולסטרול טוב".

הסיכון ללקות בתסמונת זו, נקבע בגיל צעיר מאוד, ובחלק מהמקרים עוד ברחם. ידוע כי עוברים לאימהות עם סוכרת הריונית, נמצאים בסיכון גבוה יותר להשמנה, לחץ-דם גבוה וסוכרת בבגרותם, וילדים עם עודף משקל, לוקים לעיתים קרובות יותר בתסמונת מטבולית בבגרותם. כך שקיים מרכיב תורשתי לתסמונת הזו, ובפרט לסוכרת מבוגרים. יחד עם זאת, להרגלים שלנו, ובמיוחד לכמות הקלוריות שאנחנו אוכלים, ולמידת הפעילות הגופנית שלנו, יש השפעה ניכרת על הסיכון לחלות בתסמונת המטבולית ולהפחית את הסיכונים הבריאותיים הכרוכים בה. סוכרת היא גורם סיכון חזק מאד להתפתחות מחלות לב וכלי דם. המטרה העיקרית של הטיפול התרופתי בסוכרת הוא למנוע התפתחות מחלת לב וסיבוכים נוספים. הסוכרת גורמת נזק לדפנות העורקים בכל הגוף, ומאיצה את טרשת העורקים, תהליך כרוני וממושך שמביא לשקיעה של שומנים ותאי דל-קת בדפנות העורקים, ובסופו גורם לחסימה של העורקים ולהפרעה קשה בורימת הדם. מירב הנזק שגורמת הסוכרת הוא משני לפגיעה בעורקי הגוף הגדולים והקטנים. הפגיעה בכלי הדם היא הסיבה לפגיעה בלב, בכליות, בעיניים, בעצבים ובמערכות נוספות בגוף. עד לשנת 2014, אף תרופה לטיפול בסוכרת לא נמצאה כמארכת חיים או מגנה על הלב וכלי הדם.

סיפורה של מהפכה

אולם בשנים האחרונות חלה מהפכה של ממש בתחום הטיפול התרופתי בסוכרת, אשר הופכת אותו לאחד המתפתחים והמרתקים בעולם הרפואה. מהפכה שתחילתה מקרית, כמו רוב התגליות המשמעותיות במדע וברפואה. בשנת 2008 הרשות הרגולטורית האמריקאית לאישור ובקרה על תרופות (FDA) הנחתה את חברות התרופות לבצע מחקרים ארוכי טווח ובהיקף גדול (אלפי מטופלים), כדי להוכיח מעבר לספק סביר כי התרופות שהן מפתחות לטיפול בסוכרת, בטוחות ולא גורמות לעליה בתחלואת הלב. קראתם נכון - לא להוכיח כי התרופות עוזרות, אלא שאינן מזיקות. יתרה מכך ה-FDA דרש, כי במקרה של ספק כלשהו לגבי בטיחות התרופה, יערכו מחקרים בהיקף אדיר (של אלפי מטופלים), למשך שנים ובעלות אדירה (עשרות ולעיתים מאות מיליוני דולרים) בכדי להבטיח את בטיחות התרופות החדשות. תקנה זו של

ד"ר אסי מילויצקי | צילום: פרטי

ה-FDA הגיעה לאחר שאחת התרופות הנפוצות לטיפול בסוכרת - רוזיגליטון (אבנדיה), שהייתה כבר שנים בשימוש רחב, נמצאה בדיעבד כמעלה סיכון לתחלואת לב, ובפרט להחמרה של אי ספיקת לב (צבירת עודפי נוזלים בגוף). נקודת הזמן הזו סימנה את תחילתה של מהפכה. התזמון היה לא פשוט לחברות התרופות שהיו בעיצומה של תנופה גדולה ועל סף שיווק מספר רב של תרופות חדשות לסוכרת. שתי משפחות של תרופות עתידות היו להתגלות כבעלות ערך עצום לחולי הסוכרת כתוצאה מהתקנה החדשה הזו של ה-FDA.

תרופות חדשות

ב-2015 פורסם מחקר גדול בכתב העת המוביל ברפואה (New England Journal of Medicine) על תרופה חדשה (אמפגליפלוזין-ג'רדיאנס) שמע-כתב חלבון בכליה ומגבירה בכך הפרשת סוכר ומלח בשתן. המחקר שבדק יותר מ-7,000 חולי סוכרת עם טרשת עורקים, ומחקרים נוספים אחריו (עם מספר משתתפים כולל גדול מ-50,000 איש, על תרופה זו ותרופות נוספות ממשפחה זו כמו דפגל-פילוויין-פורסיגה) מצא כי למרות שהתרופות הללו אינן מפחיתות באופן משמעותי את רמת הסוכר בדם (המטרה העיקרית שלשמה פותחו), הן מובילות לידידה מובהקת בתחלואת הלב, ובפרט, באי ספיקת לב. בחלק מהמקרים הן אף הובילו לעליה משמעותית בתוחלת החיים ולשימור תפקוד הכליות, שנפגעות לעתים קרובות בחולי סוכרת. תופעות הלואי הן מעטות אך קיימות, וכוללות בעיקר עליה בשכיחות דלקות בדרכי השתן ובאיבר המין בנשים, ולעתים נדירות תופעות לוואי משמעותיות יותר שמצריכות מעקב רפואי בעיקר בתחילת הטיפול. ב-2016 פורסמה עבודה נוספת באותו כתב עת חשוב, שהראתה כי תרופה המגבירה את הפרשת ההורמון אינסולין לאחר ארוחה ומדכאת את מר-כו הרעב במוח (לירגלוטייד-ויקטוזה) מאריכה את חייהם של חולי סוכרת עם טרשת עורקים, במקביל

להפחתה ניכרת במשקל והפחתת רמות הסוכר בדם. בהמשך התפרסמו עבודות נוספות שכללו אלפי מטופלים, והדגימו תוצאות דומות לתרופות נוספות ממשפחה זו (סמגלוטייד-אוזמפיק, דולגלטייד-טרוליסטי). אחת מהתרופות (אוזמפיק) אף נמצאה כמובילה לידידה דרמטית יותר במשקל (במוצע כ-15%) במטופלים עם השמנת יתר וללא סוכרת. תופעות הלואי העיקריות של תרופות אלו הן תחורש בתחילה וירידה בתיאבון.

המהפכה שמתחוללת בעולם הטיפול בסוכרת, מביאה להגברת המודעות והמקצועיות של רופאי הלב לטיפול בסוכרת, וכיום כמעט כל חולה לב סוכרתי יכול להרוויח משימוש נכון בתרופות אלו. חשוב לסיים דווקא בבסיס שהוא העיקר, המנוע העיקרי להתפתחות סוכרת ותסמונת מטבולית הוא השילוב המוכר של השמנה ואורח חיים "משרדי" ולא פעיל, שכולנו חשופים לו יותר ויותר. שני הכי לים החזקים ביותר לטיפול בכך, היו והינם, שמירה על תזונה מאוזנת ואורח חיים פעיל. יחד עם אלו, התרופות החדשות לסוכרת, מהוות בשורה של ממש לטוכרטיים, לאלו עם עודף משקל וגם לחולי לב לא סוכרטיים.

ד"ר אסי מילויצקי הוא רופא בכיר במערך הקרדיולוגי, המרכז הרפואי איכילוב - ת"א